

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Capvt I. De Sacramentis in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

diligentiâ & affectu perdiscendâ huic cœlesti de Sacramentis doctrinæ incumbere, ut eos decet, quos ministros suos ac mysteriorum dispensatores Christus Dominus constituere voluit, & à quibus dispensationis illius rationem se aliquando exacturum esse contestatus est.

De ipsis igitur Sacramentis primùm in genere, tum postea in particulari, secundùm ordinem à Sancto Doctore præscriptum, nobis deinceps agendum est.

CAPVT PRIMVM.

De Sacramentis in genere.

SECTIO I.

Quid sit Sacramentum.

Nomen Sacramenti duobus præsertim modis apud sacros scriptores acceptum reperitur: 1. pro re occulta & latente; quo sensu Eph. 2. dicitur, *Ut notum nobis faceret Sacramentum voluntatis suæ*; & Sap. 2. *Nescierunt Sacramenta Dei*; 2. pro ipsius rei latentis & occultæ signo, ut Ephel. 5. *Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & in Ecclesia*; ubi matrimonium ab Apostolo Sacramentum magnum appellatur, quia est signum magnæ alicuius rei latentis & occultæ, nempe coniunctionis Christi cum Ecclesia.

In hac autem posteriori acceptione nomen Sacramenti communiter à SS. Patribus & ab ipsa Ecclesia usurpatum est, ad exprimendas sacras quasdam ceremonias ad nostram sanctificationem divinitus institutas, ut ex infra dicendis patebit.

Hoc igitur sensu Sacramentum in Catechismo Concilii Trid. Part. 2. c. 1. definitur: *Res sensibus subiecta, quæ ex Dei institutione sanctitatis, & iustitiarum significanda, tum efficiendæ vim habet.*

Dicitur 1. *Res sensibus subiecta* seu, ut loquitur S. Doctor q. 60. art. 1. ad 4. *signum sensibile*: quia hoc ad suam Deo providentiam pertinuit, ut per res exteriores, & signa quæ

dam sensibilia ad cognitionem & perceptionem rerum
 spiritalium & divinarum veluti manu duceremur: *Si animi
 incorporeus esses, (ut ait S. Chryl. Homil. 83. in S. Matth) nudè
 ipsa dona incorporea tibi tradidisset; sed quia corpori coniuncta est
 anima tua, ideo rebus sensibilibus tibi intelligenda traduntur.*

Dicitur 2. *Ex Dei institutione*: Sacramentum enim non
 est signum naturale aut physicum, sed ex sola Dei volunta-
 te & institutione, cuius solius est instituere signa illa, quæ
 iustitiam & sanctitatem significare & conferre possint; sic
 ut illius solius est sanctitatem ipsam & iustitiam efficere,
 ut docet S. Thomas: p. 3. q. 64. a. 2. quod tamen non ob-
 stat, quin (ut idem S. Doctor asserit art. 3.) Christus Domi-
 nus, etiam in quantum homo fuerit causa ministerialis
 principalis ipsorum Sacramentorum, ad eorumque interio-
 res effectus non solum meritorie, sed etiam efficienter
 in ratione causæ instrumentalis operetur.

Dicitur denique, *Sanctitatis & iustitiarum significandam
 efficiendam vim habere*: quibus verbis indicatur Sacramentum
 esse signum quoddam practicum, cuius usu seu applicati-
 one fideles interius ex opere operato sanctificentur, & ex-
 terius veluti Symbolo seu nota quadam ab aliis Gentibus
 discernantur: quæ omnia ex dicendis plenius & facilius
 poterunt intelligi.

Est autem observandum hac ultima definitionis parti-
 cula Sacramenta legis gratiæ præsertim distingui à Sacra-
 mentis legis naturæ & Mosaicæ: quamvis enim essent si-
 gna quædam sensibilia ad sanctitatem & iustitiam signifi-
 candam divinitus instituta, unde Apostolus dicit, Circum-
 cisionem fuisse *Rom. 4. Signaculum iustitiæ fidei*; non tamen
 illius efficiendæ & ex opere operato conferendæ vim ha-
 bebant, ut docet S. Thomas: q. 62. a. 6. unde idem Aposto-
 lus illa vocat *In firma & egena elementa*: Gal. 4. & S. Augusti-
 nus, Lib. 19. contra Faust. cap. 18. *vetera (inquit) Sa-
 cramenta promittebant gratiam, nostra vero
 ea exhibent.*

**

A 2

SEC

SECTIO II.

Utrum Sacramenta nova legis constent rebus & verbis tanquam materia & forma.

AD iuvandam humanæ mentis imbecillitatem in percipiendis iis, quæ ad Sacramentorum rationem fi-
stant, Ecclesia divinitus inspirata certos loquendi modi
advenit, & ex rerum naturalium similitudine deduxit
per quos ideam quamdam, licet aliquatenus imperfec-
tam, veram tamen & certam mysteriorum illorum super
naturalium conciperemus. Sicut igitur cernimus substan-
tias omnes corporeas constare duobus principiis compo-
nentibus, materia scilicet & forma, sic ad percipiendam ma-
turam Sacramentorum duas veluti partes in unoquoque
illorum distinguendas esse docuit; unam quæ materia, a-
teram quæ forma rationem obtineret. Ita expressè deci-
datur in Concil. Florent. in Decreto Eugenii Papæ, ubi per
enumerationem septem Sacramentorum novæ legis ha-
c verba subjunguntur. *Hæc omnia Sacramenta tribus perficiun-
tur, videlicet rebus tanquam materia, verbis tanquam forma
& personâ ministri.*

Est autem observandum nomine rerum, quæ dicuntur
esse instar materia, intelligi id omne, quod in Sacrame-
tis indeterminatam habet significationem; nomine ve-
rborum id, per quod illud determinatur: exempli gra-
tia in Baptismo aqua naturalis se habet instar materia
quia (ut docet S. Thomas q. 60. a. 6.) *Significare potest
ablutionem propter suam humiditatem, & refrigerium propter
suam frigiditatem. Sed cum dicitur (ego te baptizo) manife-
stur quod aqua utimur in Baptismo ad significandam emun-
dationem spiritualem.*

Quæres an materia formæ conjungi debeat, & simul
pore cum illa existere, ut Sacramentum validè confici-
tur. Respondetur id ex cujusque Sacramenti natura ef-
dignoscendum. Nam in confectioe Sacramenti Euchar-

stia requiritur, ut eo ipso tēpore, quo verba formæ profe-
runtur, materia præfens sit; hanc enim ut præsentem sig-
nificat pronomen demonstrativum (*hoc vel hic*) quod
in forma ponitur. In Sacramento autem Pœnitentiæ,
cum forma non significet applicationem materiæ, sed
proferatur per modum iudicii, nec in iudicio requiratur
ut sententia iudicis cum rei accusatione tempore con-
iuncta sit; hinc fit, ut in hoc Sacramento non requiratur,
ut absolutionis forma cum confessione & aliis actibus
pœnitentis, qui materiæ locum tenent, tempore con-
iungatur. In aliis verò Sacramento quæ in actione aliqua
transiente consistunt, & quorum forma applicationem
ipsius materiæ significat; quamvis aliqui doctores arbi-
trentur ad illorum validitatem satis esse, ut moralis ali-
qua conjunctio inter materiam & formam reperiat
adeòque validum verbi gratia fore Baptismum, si statim
post ablutioem verba formæ proferantur, aut post for-
mæ prolationem ablutio sequatur; certior tamen & tu-
tior in praxi est aliorum omnium doctorum sententia
qui asserunt materiam ac formam simul reipsa debere
conungi, ita ut simul tempore, materia Sacramenti appli-
cetur & verba formæ proferantur; aut saltem priusquam
materiæ applicatio finiatur, formæ prolatio inchoetur;
vel vice versa. Ita glossa in cap. (*de traher.*) causa 1. quæst.
1. Ioan. Major. Richardus, Scotus, Paludanus, Sylvester,
Navarrus, & alij quos citat & quibus subscribit Vivaldus
in Candelabro aureo 1. part. tit. 1. num. 15.

Cæterum ad faciliorem intelligentiam eorum, quæ de
unoquoque Sacramento in particulari dicenda sunt,
Theologi communiter duplicem distinguere solent ma-
teriam in Sacramento, saltem in iis quæ in usu seu actio-
ne transiente consistunt (qualia sunt omnia novæ legis
Sacramenta præter sanctissimam Eucharistiam, ut suo lo-
co explicabitur) remotam scilicet & propinquam. Ma-
teria remota dicitur res illa, circa quam actio Sacramenti
exercetur, ut aqua naturalis in Baptismo, oleum balsamo
mixtum in Confirmatione, &c. Materia verò propinqua
dicitur ipse actus, seu usus illius rei sensibilis, puta ab-
lutio, unctio, &c.

S E C T I O III.

Vtrum ad conficienda Sacramenta determinata res ac determinata verba requirantur.

AD propositam quæstionem communis Theologorum responso est affirmativa; nimirum, supposita institutione Sacramentorum novæ legis divinitus facta, ad validam illorum confectionem res eadem & eadem verba requiri determinatè secundum ipsius Christi Domini instituentis voluntatem. Ratio est; quia, cum Sacramenta confici nequeat nisi in rebus illis & verbis, quæ ex institutione Dei gratiam sanctificantem significare ac efficere possunt (sicut constat ex dictis Sectione prima) si Deus significationem illam & efficaciam certis tantum & determinatis rebus, certis item & determinatis verbis imposuit, sequitur quod non nisi rebus & verbis illis à Deo determinatis Sacramentum confici possit. Ita argumentatur S. Doctor 6o. a. 5. & 7.

Quod confirmari potest ex eo quod concilium Tridentinum Sess. 21. cap. 2. declarat Ecclesiam posse in Sacramentorum dispensatione statuere vel mutare ea, quæ suscipientium utilitati seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum & locorum varietate magis expedire judicaverit; *Salvâ tamen illorum substantia.* Quibus verbis significat non esse in Ecclesia potestatem immutandi ea, quæ ad Sacramentorum substantiam pertinent; sed esse prorsus necessarium retinere omnia illa quæ ex divina institutione determinata sunt. unde etiam S. Augustinus, Lib. 6. cont. Donat. cap. 25. *Certa sunt inquit verba evangelica sine quibus non potest Baptismus conquiri;* & lib. 2o. cont. Faust. cap. 13. *Noster calix & panis certa consecratione mysticus, sit nobis Corpus Christi.*

Est autem observandum determinationem illam in
teti

teriz & formæ, seu rerum & verborum, non esse æqualem & eisdem rationis in omnibus Sacramentis novæ legis. Quod enim spectat ad materiam, determinatio illius petenda est præsertim ex aptitudine ad usum ipsius Sacramenti secundum institutionem divinam; unde fit, ut aqua congelata, quamvis eiusdem speciei sit cum liquida; non est tamen materia Baptismi sufficiens; quia non est apta ad corporalem ablutionem. E contrario in Sacramento Pœnitentiæ, quilibet dolor de peccatis ex supernaturali aliquo motivo elicitus, licet non eiusdem speciei, sufficit ad illius Sacramenti validitatem; quia scilicet dolor ille quocumque ex motivo supernaturali elicitus, ac proinde cuiuscumque sit speciei, est dispositio sufficiens ex parte pœnitentis confitentis ad absolutionem peccatorum recipiendam, ut infra suo loco explicabitur.

Quod verò spectat ad formam; cum in reliquis sex Sacramentis certa quædam & determinata verba ore prolata requirantur, in Matrimonio signa & nutus ad consensum de præsentibus exprimendum verborum loco substitui possunt, ut suo loco dicitur.

In aliis etiam Sacramentis, quæ cetera verba ore prolata requirunt, determinatio verborum illorum desumenda non est ex qualitate soni syllabarumque quibus illa constant, sed ex significatione; ita ut eadem determinata verba censeantur, quorum eadem est significatio, ut docet S. Thomas citato art. 7. in resp. ad 1.

Quæres 1. Undenam scire possumus, quænam sint res illæ determinatæ, verba item determinata, quæ ad validam Sacramentorum consecrationem ex divina institutione necessariò requiruntur. Respondetur id constare, partim ex sacris scripturis, partim ex traditione divina, quam ex ipsius Ecclesiæ vel expressa declaratione vel continua praxi discimus. Vnde S. Dionysius Libr. de Eccles. Hierarchia cap. 1. sic loquitur: *Primi ducis Sacerdotatiumuneris visibilibus signis caelestia Sacramenta texuerunt, & partim scriptis, partim non scriptis institutionibus nobis tradiderunt.*

didicunt. Quid autem scriptura vel traditio de propria ig-
 forum Sacramentorum materia & forma doceat explica-
 bitur, cum de unoquoque illorum in particulari agetur.

Quæres 2. quænam mutatio in rebus illis & verbis divi-
 nitus determinatis Sacramentorum validitatem impe-
 diat. Respondetur mutationem quamcunque in rebus il-
 lis aut verbis, seu in materia aut forma, si substantia-
 lis sit, Sacramentum irritum & invalidum reddere; sin ve-
 rò tantum accidentalis, validè quidem, sed tamen illicitè
 confici Sacramentum, nisi necessitas aut alia legitima cau-
 sa excuset. Ita S. Thom. citata q. 60. art. 8. & communiter
 alii

Tunc autem materia Sacramentorum mutatio sub-
 stantialis censetur, quando tanta est, ut secundum com-
 munem usum & æstimationem hominum differat ratio-
 ne & appellatione à materia, quam Christus præscripsit &
 Ecclesia usurpat; sive differentia illa sit specifica, sive non
 sit, ut rectè docet Suares disp. 2. de Sac. sec. 4. exempli gra-
 tia farinacea massa nondum pista & igne cocta, non est
 apta materia ad conficiendum Eucharistiæ Sacramentum,
 quia secundum communem usum & æstimationem ho-
 minum non est panis, sive eandem specie formam physi-
 cam cum ipso pane habeat, sive non.

Contraria ratione mutatio illa materia censetur acci-
 dentalis, si materia secundum communem usum & æsti-
 mationem eadem sit, licet qualitas fortasse aliqua illi de-
 sit, quæ ex præcepti Ecclesiastici necessitate alias requira-
 tur; puta si panis ille sit ater, fermentatus, &c.

Similiter forma Sacramentorum mutatio illa substan-
 tialis censerì debet, cum tanta est, ut communi hominum
 iudicio non retineat eum sensum, quem habet forma à
 Christo præscripta: quòd si sensum illum retineat, qualif-
 cunque mutatio fiat, accidentalis tantum est. Ita S. Th. ci-
 tato art. 8.

Ex quo intelligitur mutationem formæ fore tantum ac-
 cidètalem: exempli gratia, si sit solius idiomatis; ut si quis
 baptizet vel consecret lingua vulgari vel græca; si fiat ali-
 qua

qua verborum transpositio, oratione eundem sensum retinente: si vox aliqua detrahatur, quæ non pertineat ad substantiam formæ: aut si verbum aliquod addatur, quod tamen illius sensum non evertat: item si consueta formæ verba mutantur in alia synonyma; dicuntur autem synonyma, quæ idem, non quomodocunque, sed eodem modo, id est tam explicitè & distinctè significant: si denique verba formæ corruptè proferantur, ita nihilominus ut tota illa oratio corruptis dictionibus constans, habita ratione materiæ cui applicatur & aliarum circumstantiarum, juxta communem hominum concipiendi modum, eundem in audientium animis sensum generet. In his omnibus & similibus casibus mutatio formæ censetur esse tantummodo accidentalis, ut docet S. Th. q. 68 a. 7. ad 3. & post illum Paludanus, Sotus & alij, quos citat & sequitur Laymanus tract. 1. de Sacram. in communi; cap. 4. Hæc autem mutatio accidentalis, quamvis (si advertenter & sine ulla rationabili causa fiat) ministrum peccati reum efficiat, ipsius tamen Sacramenti validitatem non impedit.

SECTIO IV.

Utrum, & qua ratione Sacramenta novæ legis gratiam conferant.

Quod spectat ad primam quæstionis propositæ partem, certum est ex fide, novæ legis Sacramenta gratiam conferre, quocunque modo illam conferant. Huic veritati oppositus olim fuit error Messalianorum, qui teste S. Damasceno lib. 5. de hæres. vim sanctificandi non tribuebant Sacramentis, sed solis precibus: à quo errore non longè absunt nostri temporis Hæretici, qui (ut observat Bellarminus tom. 3. lib. 2. c. 2.) gratiam, quæ in Sacramentorum susceptione recipitur, non eorum efficaciæ aut virtuti, sed soli susipientium fidei adscribunt.

Refellit hunc error, & veritas nostræ fidei probatur.

ex scriptura, cuius testimoniis variis expressè constat Baptismum, Pœnitentiam, Eucharistiam, Ordinem, & extremam Vnctionem gratiam conferre: unde sequitur, & alia Sacramenta eundem effectum habere, cum horum & illorum sit par ratio.

De Baptismo constat ex his verbis S. Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto &c.*, quibus regeneratio spiritualis, quæ per gratiam fit, aquæ Baptismali tantquam causa tribuitur.

De Pœnitentia S. Ioan. 20. *quorum remisistis peccata, remittuntur eis*: quibus significatur (ut declarat concil. Trid. Sess. 14. c. 1. & 3.) Sacerdotes in Sacramento Pœnitentiæ per absolutionem verè peccata remittere, ac proinde gratiam conferre.

De Eucharistia S. Ioan. 6. *qui manducat me, & ipse vivit propter me*, vita scilicet gratiæ.

De Ordine 2. ad Timoth. 1. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum.*

De Extrema Vnctione denique S. Iacob. 5. *ungentes cum oleo in nomine Domini, &c. & si in peccatis sit, remittentur ei.* Vbi declaratur vis huius Sacramenti ad peccata remittenda, proindeque ad gratiam conferendam.

Probatur 2. ex Concil. Florent. in decreto Eugenii, & Tridentino Sess. 7. can. 6. & 7. ubi expressè definitur *Gratiam conferri per nova legis Sacramenta semper, & omnibus, quantum est ex parte Dei, si ritè ea suscipiant.*

Probatur 3. ex S. Aug. In Ps. 73. expressè asserente *Sacramenta novi testamenti dare salutem*: Et Chrysost. Homil. 6. ad pop. dicente *Deum per visibilia signa (Sacramenta scilicet) invisibilem largiri virtutem.*

Quod spectat ad secundam partem propositæ quæstionis, certum est etiam ex fide, Sacramenta novæ legis gratiam producere & conferre, non solam in quantum suscipientes ad aliquem actum fidei aut alium pium affectum objectivè excitant, ut dicunt Hæretici; sed propria virtute & efficacia, non quidem principaliter (quod solius Dei proprium est) sed instrumentaliter, & (ut loquuntur Doctores) ex opere operato.

Vt hæc veritas faciliùs intelligatur observandum est gratiam conferri ex opere operantis in aliquo Sacramento idem esse, atque conferri intuitu meriti ipsius operantis, seu illius qui est conficiens, vel administrans Sacramentum, aut illud suscipiens. Ex opere autem operato gratiam conferri idem esse, ac conferri gratiam præcisè vi ipsius operis operati, id est, facti, prout iuxta divinam institutionem faciendum est.

His observatis veritas nostræ assertionis probatur, & error oppositus refellitur 1. autoritate scripturarum quæ suprâ relatæ sunt, ex quibus satis apertè colligitur Sacramenta, efficacia aliqua & virtute sibi propria, proindeque ex opere operato remissionem peccatorum & gratiam conferre.

Probatur 2. autoritate Concilii Trid. Sess. 7. can. 8. *Si quis dixerit per ipsa nova legis Sacramenta non conferri gratiam ex opere operato, anathema sit.*

Probatur 3. autoritate S. August. c. 12. cont. Faust. ubi dicit vim Sacramentorum esse inenarrabilem; & cap. 16. *Sacramenta nova legis plurimum à legalibus distare, & esse virtute maiora, utilitate potiora: atqui virtus Sacramentorum, novæ legis nec esset inenarrabilis, nec maior aut potior virtute Sacramentorum antiquæ legis, si eo tantum modo gratiam conferrent, quo asserunt Hæretici.* Item S. Cypriani Ser. de Cœna Dom. ubi dicit: *Sacramentis inesse aeterna vitæ effectum;* Et S. Bernardi in Ser. de eadem Cœna Domini: *Si quis vestrum (inquit) non tam sæpe modo, nec tam acerbos sentit iracundia motus, invidia, luxuria, aut caterorum huiusmodi; gratias agat corpori & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo.*

Addimus Innocentium III. summum Pontificem, qui lib. 3. c. 5. de mysteriis Missæ dicit *Missæ sacrificium conferre gratiam, licet per malos ministros; quia, etiam si opus operans fortasse sit immundum ex parte ministrum, attamen opus operatum est semper mundum respectu Dei.*

Querunt Theologi, utrum Sacramenta novæ legis moraliter tantum an etiam physicè gratiam producant:

Résp.

Resp. 1. certum esse Sacramenta novæ legis semper esse causas morales gratiæ, quæ ex opere operato confertur digne suscipientibus; siquidem ad gratiam illam producendam & suscipientibus largiendam movent ipsi Deum gratiæ omnis authorem & largitorem, qui ideo gratiam illam tunc vult conferre, quia Sacramentum rectè perfectum & debitè susceptum est. Sunt autem causæ morales non quidem principales, sed tantum instrumentales; tum quia sic vocantur à Concil. Trid. Sess. 6. cap. 7. tum quia causa moralis principalis ipsius gratiæ est Passio Christi Domini (ut ibidem dicitur) in cuius solummodo virtute Sacramenta hunc suum effectum attingunt.

Resp. 2. probabilissimum esse Sacramenta novæ legis non tantum moraliter, sed etiam physicè gratiam producere. Ita Cajetanus disp. 9. de Sacram. Ser. 2. q. 62. a. 12. & 3. Alanus Cardinalis, & plures alij quos citat & sequitur Suares; Quibus etiam favere videtur S. Doctor; q. 62. a. 1. 2. & 3. & SS. Patres id satis aperte innuere videntur, cum modum illum, quo Sacramenta gratiam producunt, admirabilem aut inexplicabilem esse dicunt: ut S. Cyrillus Alexand. libr. 4. in S. Ioan. c. 24. ubi de Sacramentorum effectu loquens, *Quomodo autem [inquit] id fiat, nec mente intelligere nec lingua dicere possumus, sed silentio atque firma fide suscipimus*; Et S. August. tract. 80. in S. Ioan. *Vnde (inquit) tanta virtus aqua, ut corpus sanguis & cor abluat?* Atqui virtus illa Sacramentorum nec tanta esset, nec ineffabilis aut incomprehensibilis dici deberet, si moraliter tantum gratiam produceret: cum hæc moralis efficientia facile intelligi & explicari posset. Item S. Leo Papa Sermon. 5. de Nativitate, asserit *Virtutem Altissimi, qua fecit, ut Maria pareret Salvatorem, facere quoque ut regeneret unda credentem*: atqui Beatissima virgo non solum moraliter, sed etiam physicè ad Incarnationem Christi Domini concurrat: ergo, &c.

Hinc obiter colliges quanta sit Sacramentorum novæ legis excellentia & dignitas, quanta virtus & efficacia illis insit; proindeque quanti à nobis illa æstimari, qua reverentia tractari & suscipi oporteat, & quantæ Deo optimo maximo illorum auctori & largitori gratiæ debeatur.

SEC

SECTIO V.

*Quam gratiam Sacramenta novæ legis
conferant.*

Dicendum 1. certum esse, ut ex antè dictis patet, Sacramenta omnia novæ legis conferre gratiam sanctificantem, sive primam ut Baptismus & Pœnitentia, sive illius augmentum ut reliqua Sacramenta: de quibus suis locis fusius agetur.

Dicendum 2. Sacramenta novæ legis præter gratiam sanctificantem conferre quoque virtutum supernaturalium habitus & dona Spiritus sancti, sive illorum habituum & donorum augmentum. Id constat tum ex Concil. Trid. Sess. 6. cap. 7. asserente justificationem non esse solam peccatorum remissionem, sed & sanctificationem & renovationem interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum; & in ipsa justificatione cum remissione peccatorum simul infundi fidem, spem, & Charitatem; cujus quidem justificationis causam instrumentalem dicit esse Baptismi Sacramentum; tum etiam ex eo quod juxta communem & certam Theologorum doctrinam, gratiæ sanctificantis infusionem perpetuo comitatur habituum illorum & donorum infusio, ut in priori hujus operis parte, tractatu de gratia explicatum est.

Dicendum 3. præter gratiam sanctificantem, dona, & virtutes, Sacramenta novæ legis conferre quædam actualia gratiæ auxilia conducentia ad consequendos proprios fines, ob quos ipsa Sacramenta instituta sunt. Ita Sanctus Thomas q. 62. ubi expressis verbis dicit, *Gratiam Sacramentalem addere supra gratiam communiter dictam, & super virtutes & dona, quoddam divinum auxilium ad consequendum Sacramenti finem.*

Et certè nisi hoc verum esset, frustra tot Sacramenta instituta forent; eundem siquidem effectum haberent, ad quem unum illorum abundè sufficeret.

Quates

Quæres 1. quanam sint illa specialia gratiæ auxilia, quæ à Sacramentis novæ legis conferuntur.

Resp. illa esse, quæ in Concilio Florent. in decreto Eugenii Papæ enumerantur his verbis. *Per Baptismum spiritualiter renascimur; per Confirmationem augetur in gratia et roboramur in fide; renati autem et roborati, nutrimur divinis Eucharistiæ alimentis. Quod si per peccatum agritudinem inciderimus anima, per Pœnitentiam spiritualiter sanamur. spiritualiter etiam et corporaliter (prout anima expedit) per extremam Unctionem: per Ordinem vero Ecclesia gubernatur et multiplicatur spiritualiter: per Matrimonium augetur corporaliter.* Quæ quidem omnia distinctius et facilius intelligentur ex illis quæ infra de unoquoque Sacramento in particulari dicenda sunt.

Quæres 2. utrum Sacramenta gratiam sanctificantem et prædicta auxilia conferant omnibus suscipientibus.

Resp. certum esse ex fide, ac in Concil. Trid. Sess. 7, can. 7. definitum, gratiam sanctificantem per Sacramenta novæ legis, quantum est ex parte Dei, semper et omnibus ea ritè suscipientibus conferri. Quod autè spectat ad illa specialia auxilia, dicendum est illa tribui omnibus, qui gratiam ipsam sanctificantem ex Sacramentis dignè susceptis recipiunt; dispositio enim illa quæ sufficit ad recipiendum primarium Sacramenti effectum qui est gratia ipsa sanctificans, sufficit etiam ad secundarium, qui in illis actualibus auxilijs consistit. Tribuuntur autem illa specialia auxilia non statim atque Sacramentum recipitur, sed ijs temporibus et occasionibus quibus aptum et conveniens videtur illi, qui est (ut ait Propheta *Psal. 9.*) *Adiutor in opportunitatibus in tribulatione*, ut fusius explicat Gammachus ad q. 62 c. 7. Ex qua doctrina sequitur (quod valdè notandum est) nullam ejusmodi auxilia ex opere operato unquam illis tribui, qui ob defectum dispositionis ex Sacramento indignè suscepto gratiam sanctificantem nunquam recipiunt; cum gratia illa sit primarius Sacramenti effectus, in quo reliqui veluti radicantur.

Quæres 3. utrum Sacramenta novæ legis æqualem semper gratiam conferant.

Resp.

Resp. quæstionem illam in duplici sensu accipi posse:
 1. an diversa Sacramenta, verbi gratia Baptismus & Eucharistia, æqualem conferant gratiam: & dicendum est conferre inæqualem; cum probabilissimum sit Deum voluisse per Sacramenta perfectiora & digniora cæteris paribus majorem & uberiozem gratiam conferre: est autem de fide, & in Concilio Trid. Sess. 7. can. 3. definitum, Sacramenta omnia non esse inter se paria, sed alia aliis digniora esse & excellentiora. Vnde infertur Sanctissimæ Eucharistia Sacramentum majorem & uberiozem præ alijs Sacramentis conferre gratiam, cum omnium dignissimum & præstantissimum sit, ut satis indicat Concilium Trid. Sess. 13. cap. 1. & seq. & multiplici ratione probat S. Doctor q. 65. a. 3. Vbi etiam secundum dignitatis locum tribuit Ordini, tertium Confirmationi, quartum Baptismo, quintum Extremæ Vnctioni, sextum Pœnitentiæ, & septimum Matrimonio.

2. Proposita quæstio intelligi potest, utrum unum & idem Sacramentum æqualem omnibus illud suscipientibus conferat gratiam: & dicendum est eò majorem conferre, non modo ex opere operantis sed etiam ex opere operato, quò perfectius ad illud dispo. untur. Quod constat tum ex Concilio Trid. cap. 7. sess. 6. Vbi loquens de adulterum justificatione, cujus instrumentalem causam dicit esse Baptismum, expressè asserit illos justitiam recipere *Secu dùm propriam cuiusque dispositionem & cooperationem*: tum ex autoritate S. Doctoris, S. Bonaventuræ & aliorum quos citat & quibus subscribit Gammaehæus: ad q. 62. cap. 2. Tum etiam ex eo quòd ad suavem providentiam Dei pertinere videatur, ut melius & perfectius dispositis maiora & uberiora gratia suæ munera largiatur.

Hæc autem melior & perfectior dispositio consistit præsertim in majori perfectione, intensione, continuatione & multiplicatione actuum fidei, spei, charitatis, religionis, &c. qui in ordine ad Sacramenti susceptionem eliciuntur; sive tunc eliciantur cum Sacramentum suscipi-

tus

tur; siue antea in ordine ad illud eliciti fuerint: ex quibus tamen videntur cæteris paribus melius disponere & illi, qui eo tempore exercentur, quo Sacramentum actum suscipitur.

Dices inde sequi gratiam illam uberiorem, quæ melius dispositis tribuitur, fore ex opere operantis, cum detur intuitu meriti ipsius suscipientis.

Resp. actus illos, per quos homo ad Sacramentum aliud quod suscipiendum disponitur, spectari posse duobus modis: 1. prout sunt ex se alicujus gratiæ meritorij: 2. prout passive disponunt subjectum suum, & magis aptum reddunt ad effectum Sacramenti recipiendum. Et sic duplex illis responderet gratia: si spectentur priori modo, gratiam merentur ex opere operantis; si posteriori, reddunt hominem aptum ad majorem gratiam sacramentalem ex opere operato recipiendam.

Instabis, sacramenta agere necessariò, ergò æqualiter.

Resp. verum esse, si subjecta sint æqualiter disposita; falsum verò, si inæqualiter: sicut sol æqualiter unde quaque lumen suum diffundit, quod tamen maximè inæqualiter in corporibus inferioribus recipitur; aliter siquidem in diaphano, aliter in opaco, aliter in stellis, aliter in luto & lapidibus impolitis.

SECTIO VI.

Virum per aliqua Sacramenta imprimatur character.

NOMINE characteris intelligitur signum quoddam spirituale, quod animæ per quædam Sacramenta imprimitur, de quo

Dicendum i. Ejusmodi characterem verè imprimi animæ per susceptionem quorundam Sacramentorum. Ita S. Tho. & communiter omnes, estq; de fide, ut in Concilio Florent. & Trid. definitum, ut infra dicitur.

Probat i. ex cap. 1, ad Ephes. *In quo & credentes signati*
est.

ostiu : ubi Apostolus loquitur de signaculo spirituali quod accipitur in Baptismo, prout hunc locum exponunt SS. Chrysof. Hieron. & alii apud Bellarminum tom. 5. l. 2. c. 20. Item 2. Corinth. 1. ubi Apostolus de Confirmationis Sacramento loquens Vnctioni illius signaculum conjungit: *Vnxit nos Deus, & signavit nos.*

Probatur 2. ex S. Ambrosio lib. 1. de Spiritu sancto: *Spiritu signamur, inquit, ut splendorem atque imaginem eius tenere possimus, quod est utique spirituale signaculum*; & S. Aug. Serm. de gestis cum Emerito; ubi loquens de Baptismo: c. 6. *Iste, inquit, est character imperatoris mei; de isto characterе militibus suis, Vel potius comitibus suis, ut hunc imprimerent eis quos conregabant castris eius, praecepit dicens: Ite, Baptizate omnes gentes in nomine Patris, &c.*

Dicendum 2. Characterem illum esse indelebilem, nec ullis peccatis posse obliterari; ac proinde Sacramenta quae illum imprimunt, iterari non posse. Ita S. Tho. a. 5. Et expressè definitum est in Concilio Florent. in decreto Eugenij, & in Tridentino sess. 7. can. 9. Et ante praefata Concilia id ipsum docuerunt SS. Patres, ut S. Cyril. Hierosolym, praefat in catecheses, ubi Baptismi Sacramentum per effectus definiens dicit esse *signaculum sanctum & indelebile*; & S. Aug. libro 2. c. 13. cont. Epist. Parmeniani loquens de Baptismo & Ordine, dicit Sacramenta illa non minus inhaerere apostatis quam corporalem notam imperatoris militibus fugitivis; ideoque illa non esse iteranda, dum apostata redeunt ad Ecclesiam.

Docet autem S. Thomas characterem illum manere etiam post hanc vitam, non solum in animabus beatorum, sed etiam damnatorum; in illis quidem ad majorem ornatum & splendorem, in istis vero ad majorem ignominiam & confusionem.

Dicendum 3. tria tantum Sacramenta imprimere characterem; Baptismum scilicet, Confirmationem, & Ordinem. Ita S. Doctor; & constat ex Concil. Florent. in citato decret. Eug. & Tridentino sess. 7. can. 9. & etiam ex praxi continua totius Ecclesiae, qua tria illa Sacramenta iterari

iterari non posse, alia verò quatuor iterari posse aperte demonstrat: cuius quidem discriminis alia sufficiens causa afferri non potest, nisi quòd tria illa imprimant characterem, reliqua verò non imprimant, ut fuse probat Bellarminus. l. 2. de Sacram. c. 22.

Quarunt Theologi quid sit propriè character ille Sacramentalis? Omnis varijs super hac re doctorum sententijs, omnium probabilissimè loquuntur illi, qui juxta doctrinam S. Thomæ q. 63. a. 2. & 3. asserunt characterem illum esse qualitatem quãdam spirituales supernaturalem quæ tria præsertim efficit in anima cui imprimitur. Primum est, quòd conferat quandam potestatem spirituales ad ea peragenda quæ ad cultum divinum spectant. quæ quidem potestas est vel passiva ut in Baptismo, per cuius characterem redditur homo idoneus ad alia Sacramenta licitè & validè suscipienda; vel activa ut in Ordine & Confirmatione: per Ordinem enim efficitur homo idoneus ad Sacramenta alijs ministranda; per Confirmationem verò ad fidem profitendam. Secundum est, quòd hominem Christo Domino configuret, à quo tanquam summo sacerdote derivatur omnis potestas spirituales; & ideo, qui characterè aliquo Sacramentali insigniti sunt, Christo Domino similiores efficiuntur præ alijs, qui simili characterè non sunt insigniti. Tertium deniq; est, quòd consignet hominem, eumque ab alijs secernat, qui ejusmodi characterem non receperunt; ita ut (verbi gratia) illi qui characterè sacerdotali præditi sunt, quovis in loco vel statu reperiantur, per totam aternitatem uttales agnosci poterunt & ab alijs distinguantur: quæ omnia fusius explicata apud eundem Bellarminum c. 19. videri possunt.

SECTIO VII.

Quis sit numerus, & qua necessitas Sacramentorum nova legis.

CERTVM est ex fide septem esse Sacramenta novæ legis, nec plura nec pauciora; scilicet Baptismum, Con-

Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, Extremam
Unctionem, Ordinem, & Matrimonium. Ita expresse defi-
nitum habetur in Concil. Florent. in decret. Eug. & in
Concil. Tridentino sess. 7. can. 1.

Plura nullus unquam hæreticus agnovit, pauciora mul-
ti præsertim recentiores, qui, cum in eo solummodo inter
se conveniant quòd veritati adversentur, circa ipsorum
tamen Sacramentorum numerum maximè ab invicem
discrepant, & distrahuntur in varios & multiplices errores.
Alii siquidem unum tantummodo Sacramentum esse
contendunt: alij duo; alij tria recipiunt, nec tamen eod-
em modo, Quidam enim Baptismum, Eucharistiam,
& Pœnitentiam inter Sacramenta solummodo nume-
rant: alij Pœnitentiæ loco Matrimonium, alij Ordina-
tionem substituunt: quæ omnia fusiùs apud Bellarmi-
num lib. 2. de Sac. c. 23. explicata reperiuntur. Verùm falsi-
tas istorum dogmatum hæreticorum, & nostræ fidei Veri-
tatis constat ex supradictorum conciliorum adeoque totius
Ecclesiæ autoritate, quæ hunc septenarium Sacra-
mentorum numerum definit, erroresque omnes oppo-
sitos proscripsit: & plenius adhuc constabit ex iis quæ di-
cenda sunt, cum de unoquoque Sacramento in particulari
agetur.

Quod spectat ad necessitatem Sacramentorum novæ le-
gis, certum est absolutè loquendo, illorum institutionem
ad salutem hominum non fuisse necessariam; cum Deus
sine ullis Sacramentis, sive in statu naturæ lapsæ, sive in
quocunque alio, potuerit per alia media homines ad sa-
lutem consequendam efficaciter juvare: at verò supposita
institutione Sacramentorum in statu naturæ lapsæ divi-
nitus facta, dicendum est quædam Sacramenta necessaria
esse necessitate mediæ, quædam solummodo necessitate
præcepti; in quibusdam neutram reperiri necessitatem; in
aliis utramque.

In primis enim Baptismi Sacramentum respectu infanti-
um sola necessitate mediæ necessarium est, cum nullum aliud
ad salutem consequendam medium ipsis superpetat. Idem
etiam

eriam Baptismi sicut & Poenitentiae Sacramentum in te vel in voto susceptum, necessitate tum medij tum præcepti necessarium est respectu ad ultorem, qui vel peccatum originale contraxerunt, vel post illud in Baptismo remissum, mortale aliquod actuale peccatum commiserunt.

Eucharistia quoad realem susceptionem, solius præcepti necessitate necessaria est. Ordo & Matrimonium, quamvis ad bonum commune totius Ecclesiae maxime requirantur, ad salutem tamen uniuscujusque fidelium nullam, neque medij, neque præcepti necessitatem inferunt.

Quomodo autem ista intelligi debeant, & quæ sit etiam Confirmationis & Extremæ Vnctionis necessitas, in suis locis explicabitur.

SECTIO VIII.

Quis sit minister Sacramentorum nova legis, & quæ in illo requirantur ad validam illorum administrationem.

SUPPONIMVS ex S. Doctore q. 64. a. 3. Christum Dominum in Sacramentis dupliciter operari 1. quatenus Deus est, per potestatem supremæ & omnimodæ auctoritatis 2. quatenus homo est, per potestatem ministerij principalis, ratione cujus Sacramenta ipsa instituit, & ad eorum effectus concurrat, tum ut causa moralis & meritoria principalis, tum ut causa instrumentalis divinitati per unionem hypostaticam conjuncta: sicque primarius & præcipuus cujusque Sacramenti minister est ipse Christus Dominus: unde sancti Ioannis cap. 1. de illo dicitur: *hic est qui baptizat.* Hoc præsupposito.

Dicendum 1. Christum Dominum alios sub se Sacramentorum suorum ministros instituisse, qui quidem secundum legem ordinariam debent esse homines viatores. Ita S. Thomas; a. 7. & constat ex varijs scripturæ testimoniis

niis: 1. Corinth. 4. Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum, &c. Ephes. 4. Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas alios autem pastores & doctores, &c. Hebrae. 5. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis, quae sunt ad Deum, &c. qui condolere possit iis qui ignorant, & errant; quoniam & ipse circumdatus est infirmitate.

Diximus secundum legem ordinariam; fatemur enim cum S. Doctore supra, Angelos posse extraordinarie Sacramenta ministrare. Vnde S. Augustinus lib. 2. c. 15. cont. Parmenianum. Quod attinet, inquit, ad Baptismum, adest Deus qui dat, sive per se ipsum, sive per hominem, sive per Angelum.

Dicendum 2. in ministro, adhuc ut valide Sacramentum aliquod administret, duo praesertim requiri.

Primum est sufficiens & legitima potestas; cum enim Sacramenta non nisi supernaturali modo agant, nec valide confici possint nisi juxta praescriptum divinae institutionis; hinc aperte constat neminem ad illa conficienda esse idoneum, qui secundum rationem institutionis cuiusque Sacramenti sufficientem à Deo non acceperit potestatem.

Hæc autem potestas respectu Baptismi secundum divinam institutionem in omnibus quibuscunque viatoribus etiam infidelibus sufficiens reperitur; respectu Matrimonij, in omnibus fidelibus baptizatis nullo impedimento canonico obstrictis; respectu aliorum quinque Sacramentorum, in iis solummodo qui sacerdotali aut Episcopali caractere sunt præditi; quæ omnia suis locis fufius explicabuntur.

Secundum est intentio conficiendi Sacramentum & ad eius effectum cooperandi, vel saltem in genere faciendi id, quod Christus faciendum instituit, vel quod ipsa Ecclesia facit Ita S. Th. q. 64. a. 8. & expressè definitum habetur in Concil. Florent. in decr. Eug. & in Trid. sess. 7. can. 11. Vbi anathema profertur in eum qui dixerit, Ita

ministro

ministro, dum Sacramentum conficit, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia. Ratio peti debet ex institutione ipsius Christi, qui ministros Sacramentorum suorum humano & rationabili modo ea conficere & ministrare voluit. Unde & Apostolus vocat illos dispensatores, ut significet consideratè & cum certa intentione illos operari debere, aliàs dissipatores potius dicendi essent.

Est autem observandum intentionem illam triplicem esse posse, habitualem scilicet, actualem, & virtualement. Habituaalis intentio nihil aliud est quàm propensio illa & facilitas concipiendi aliquam actualem intentionem: quæ quidem propensio & facilitas ex iterata sæpius Sacramentorum administratione oritur; & hæc habituaalis intentio est insufficientis ad Sacramentum valide conficiendum, ut docent Scotus, Gabriël, Richardus & alii apud Suarez; disp. 13. sect. 2. estque communis Doctorum sententia, & in praxi tenenda.

Actualis intentio ea est, quæ aliquis Sacramentum conficiens, actu & de facto intendit conficere seu facere quod facit Ecclesia; estque optima & ad Sacramenti validitatem sufficientissima, non tamen absolute necessaria; quia sufficere potest virtualis, ea scilicet, quæ cum paulò antè actu extiterit nec revocata fuerit, ex illius ministro actionem Sacramenti perficit: exempli gratia, cum quis ex intentione actuali celebrandi Missam & conficiendi Sacramentum Eucharistiæ, sumit vestes sacras, & ad altare accedit; quod si postea in ipso consecrationis actu ex humana fragilitate distrahat, dummodo verba consecrationis super materiam aptam debite proferat, nec primam illam intentionem revocet, valide conficit Sacramentum: quia id facere ceasetur vi actualis illius intentionis quæ præcessit, & quæ causa extitit, cur sumperit vestes sacras, ad altare accesserit, & alia egerit cum quibus consecratio habuit connexionem. Ita expresse S. Doctor art. 8 in resp. ad. 3. ubi dicit quod *si in ipso exercitio actu cogitatio ministri ad alia rapiatur, ex virtute primæ intentionis perficitur Sacramentum: cui subscribunt Scotus, Durandus,*

Palu-

Paludanus, Gabriel & alii communiter omnes apud eundem Suarem supra sect. 3. ad q. 64. c. 3.

Observat autem rectè Gammachæus non requiri in ministro ex necessitate absoluta explicitam & formalem intentionem faciendi, quod Christus instituit, vel quod facit Ecclesia; sed sufficere quamcunque aliam æquivalentem: exempli gratia, ut minister apud se velit hic & nunc fungi officio suo, vel quod solent alii sacerdotes & quod aliquis ab illo petit, scilicet ut Sacramentaliter absolvat, &c. omnia enim ista & alia similia æquipollenter includunt intentionem Christi & Ecclesiæ, ut per se liquet.

Dices si Sacramentorum validitas pender ab intentione ministri, inde consequens fore ut nullus securo & tranquillo animo esse possit, nec certò scire utrum verè absolutionem Sacramentalem receperit, vel Baptismi Sacramento fuerit initiatus; cum certò scire non possit, an minister sufficientem intentionem habuerit. Responderetur ad securitatem illam & tranquillitatem animi sufficere debere, quòd spectatis omnibus circumstantiis nulla occurrat rationabilis causa dubitandi de Sacramenti suscepti validitate: imò rectè monet Gammachæus supra, quòd, sicut ex præcepto charitatis unusquisque iudicia omnia temeraria & suspiciones contra proximum, ac proinde contra quemcunque Sacramentorum ministrum abijcere debet: sic etiam dubitationes omnes, quæ de illius legitima & sufficienti intentione suboriri possent, repudiare tenetur. Vbi etiam subiungit probabilem esse Alexandri Aulensis, Durandi, Gabrielis & aliorum Doctorum sententiam, qui existimant in eo casu, in quo ex malitia vel ignorantia aut inadvertentia ministri, intentio sufficiens in collatione Sacramenti alicuius non esset adhibita, Christum Dominum tanquam summum Sacerdotem, qui nusquam deest in necessariis, defectum illius Sacramenti suppleturum esse eo modo, qui infinitæ eius in nos charitati magis congruit; quòd etiam docet S. Thomas 2. 2. in resp. ad 2.

Quæres

Quæres utrum in ministro, præter legitimam potestatem & sufficientem intentionem, requiratur insuper fides & gratia sanctificans.

Resp. 1. neutram requiri ad Sacramenti validitatem, expressè definitum est in Concil. Trid. sess. 7. can. 12. de Sacramentis in genere & can. 4. de Baptismo, & olim definitum fuerat in Concilio Niceno 1. can. 19. Carthagin. 1. can. 1. & à summis Pontificibus Leone magno Epist. 77. ad Marcetam, & Gregorio magno lib. 9. registri Epist. 61.

Respondetur 2. ad hoc ut minister non modò valide sed etiam licitè Sacramentum conficiat, fidem & gratiam sanctificantis statum in eo requiri Ita S. Doctor, & constat ex S. Dionysio c. 1. de Eccles. Hierarch. Vbi dicit quod *Malis non est sui nec tangere Symbola id est Sacramenta: & S. Aug. lib. 2. c. 10. cont. Parmenianura; Omnia Sacramenta cum obsint indignè tractantibus, prosunt tamen per eos dignè tractantibus.*

Id ipsum confirmat S. Doctor ex Sanctitate Christi Dominici principalis Sacramentorum Ministri, cui in actu Sacramentali, sicut inferiores ministri per cooperationem suam uniuntur, sic & per sanctitatem conformari debent juxta illud: *Lev. 19. Sancti estote, quia ego sanctus sum.*

Ex dictis colliges, quotiescunque aliquod Sacramentum conficiendum est, illius minister ante omnia inspicere debere, an peccati alicuius mortalis sibi conscius sit & si ita esse deprehendat vel dubitet, illud prius Sacramentali confessione, si fieri possit, sin minus saltem perfectæ contritionis actu expiare; aliàs grave sacrilegium committeret, si lethalis alicuius culpæ reus sacra illa ministeria tractaret.

Excipitur tamen casus necessitatis urgentis, v.g. Baptismus puero moribundo conferendi; tunc enim quam primò illius saluti omissis quibuscunque aliis, consulendum est nec peccaret qui Baptismum tunc licet in peccato mortali ministraret, si contritionis eliciendæ tempus non suppetet, ut docet S. Thomas q. 64. a. 6. ad 3. & post illum Lambertus ad quaest. 64. disp. 4. a. 7. Vbi etiam addit non

esse peccatum mortale ex se & genere suo, si quis in statu peccati mortalis Eucharistiam alteri sumendam porrigat; sicut nec si parochus vel alius sacerdos ab eo delegatus in tali statu adsistat celebrationi Matrimonii: in illa siquidem actione non ministri sed testis honorarii personam sustinet, ut infra suo loco dicetur: nec etiam si Diaconus vel Subdiaconus in statu peccati mortalis solemniter ministrent; quod etiam ante illum docuit Sotus, Valentia, Suarez, Henriquez, Vasques, & alii apud Laymannum cap. 7. de Sacram. Quamvis Angelus Sylvester, Victoria, Navarrus & alii apud eundem existiment Diaconum & Subdiaconum tunc mortaliter peccare; quod confirmari posse videtur ex eo quod dixit S. Doctor, In 4. dist. 5. q. 2. a 2. quod *quicumque in peccato mortali existens exhibet se ministrum Ecclesie in quocunque spirituali, peccat.* Quamvis autem prior sententia sit maxime probabilis; in praxi tamen tutius est, ut ante quamlibet functionem solemnem cuiuscunque ordinis sacri, minister, si noxæ alicuius lethalis conscius sibi sit, actum perfectæ contritionis semper præmittat.

Quæres, utrum à malis ministris liceat Sacramenta recipere. Responderetur cum distinctione: vel enim ministri illi sunt ij, quibus incumbit ex officio Sacramenta ministrare, ut Parochus, Episcopus; aut ij, quibus id non ex officio sed ex delegatione tantum incumbit. Rursus hi vel sunt expositi ad Sacramenta ministranda, ut quando confessarius aliquis sedet in loco ubi audire solet confessiones: vel non sunt expositi. Hac distinctione supposita, Dicimus 1. nullum Sacramentum solo Baptismo excepto, licitè recipi posse ab iis ministris qui ab Ecclesia non tolerantur, quales sunt nominatim excommunicati, degradati, &c. addunt aliqui etiam in articulo mortis absolutionem Sacramentalem licitè recipi posse à Sacerdotibus etiam non toleratis. Ita Canus in relect. de Pœnit. p. 5. Azor instit. moral. part. 1. lib. 8. c. 11. q. 12. & habetur in declaratione Cardinalium ex collect. Ioan. Gallemar in cap. 7. sess. 14. Concil. Trid.

B

Dici-

Dicimus 2. ab ijs quibus ex officio Sacramenta ministrare incumbit, quamvis mali sint, quamdiu tamen a Ecclesia tolerantur, licitum est etiam nulla urgente necessitate Sacramenta petere ac recipere: neque enim suscipiens illud qui tale jus habet, ob Superioris malitiam illud committere censetur.

Dicimus 3. ab iis, quibus ex officio Sacramenta ministrare non incumbit, si sint expositi & ab Ecclesia tolerantur, licitum esse Sacramenta recipere, & ipsi administratores illa sibi solis nocent, ut habetur can. *suscipiantibus*, in quaest. 8.

Dicimus 4. à malis ministris, qui nec expositi sunt Sacramenta ex officio ministrare tenentur, non licere illis petere, si nulla urgeat necessitas: nomine autem malorum ministrorum intelliguntur illi, qui notoriè in peccato, quo mortali existunt, Verbi gratia concubinarij publici, peccatis enim occultis nemo judicare debet. Ratio hujus dicti est, quia hoc esset verè ad peccandum eos inducere. Videri potest Toletus lib. 1. cap. 92.

CAPVT SECVNDVM.

De Sacramento Baptismi.

SECTIO I.

Quid sit Baptismus, & qua eius necessitas.

BAPTISMI nomen, quod à græca voce derivatum est, significatque ablutionem seu immersionem ex Christi Domini instituto ab Apostolis & deinceps ab universa Ecclesia usurpatum est (ut dicitur in Catechismo Conc. Trid. Part. 2. cap. 11.) ad significandum illud Sacramentum, in quo per exterioris corporis ablutionem aqua naturali factam sub præscripta verborum forma confertur gratia.